

ΔΙΔΑΚΤΙΚΟΝ ΒΗΜΑ

ΕΠΙΣΗΜΟΝ ΟΡΓΑΝΟΝ ΤΗΣ ΔΙΔΑΚΤΙΚΗΣ ΟΜΟΣΠΟΝΔΙΑΣ

ΕΤΟΣ Β'. ΑΡΙΘ. 74

ΓΡΑΦΕΙΑ: ΔΕΛΗΓΕΩΡΓΗ 27^Α ΑΘΗΝΑΣ

11 ΑΠΡΙΛΙΟΥ 1926

ΤΑ ΤΕΧΝΙΚΑ ΜΑΘΗΜΑΤΑ ΔΕΝ ΠΡΕΠΕΙ ΝΑ ΚΑΤΑΡΓΗΘΟΥΝ

Δύο άρθρα του κ. Θ. Α. Παρασκευοπούλου

Με τὴν εὐκαιρίαν ποὺ ἀνεστάλη ἡ ἐφαρμογὴ τῶν διατάγματων τῶν περιφίμων οἰκονομῶν κρίναμε σκόπιμο νὰ δημοσιεύσωμε τὰ δύο αὐτὰ ἄρθρα τοῦ φίλου καὶ συνεργάτου μας κ. Θ. Α. Παρασκευοπούλου παιδαγωγοῦ καὶ συγγραφέως τῶν βιβλίων «*διδασκαλίας καὶ αἱ ἐξετάσεις*» καὶ «*ἡ σηματικὴ ἀγωγή καὶ τὰ παιγνίδια*».

Τὸ Ὑπουργεῖον τῆς Παιδείας προκειμένου νὰ περιορίσῃ τὰς δαπάνας τῆς ἐκπαιδεύσεως ἀπεφάσισε νὰ καταργήσῃ τὰ τεχνικὰ μαθήματα καὶ νὰ ἀπολύσῃ τοὺς καθηγητὰς τῶν ἐδικῶν αὐτῶν μαθημάτων. Τοιοῦτοτρόπως ἡ καλλιγραφία, ἡ ἰχθυογραφία, ἡ χαρτοπλεκτική, ἡ χαρτοτεχνία, ἡ ξυλοτεχνία κτλ. δὲν θὰ διδάσκωνται πλέον.

Φαίνεται ὅτι οἱ ἠρόμδιοι τοῦ μνημοευθέντος Ὑπουργείου, οἱ ὅποιοι εἰσηγήθησαν τὴν κατάργησιν τῶν μαθημάτων τούτων, θεωροῦν ἂν ὅτι περιττὴν πάντως ὄχι πολὺ σπουδαίαν τὴν διδασκαλίαν τῶν τεχνικῶν μαθημάτων διὰ νὰ ἐπιβαρύνεται ὁ προϋπολογισμὸς τῆς ἐκπαιδεύσεως μετ' ἀνάλογον δαπάνην. Ἀλλὰ καὶ μερικῶν λειτουργῶν τῆς ἐκπαιδεύσεως, μετ' οὓς τοὺς οὐκ εὐνοεῖται νὰ συζητήσω, ἡ γνώμη δὲν εἶνε διάφορος. Ἐνας μάλιστα ἀπ' αὐτοὺς ἐξακρίτησεν ὡς πολυτέλειαν τὴν διδασκαλίαν τούτων. Ἀσφαλῶς οἱ ὑποστηρίζοντες αὐτὰ δὲν ἐκτιμῶσι προσηκόντως τὴν ἀξίαν, τὴν ὄλιαν ἔχουν τὰ τεχνικὰ μαθήματα. Τοῦτο ἀκριβῶς μᾶς ἀναγκάζει νὰ παρουσιάσωμεν ἐδῶ τοὺς λόγους, διὰ τοὺς ὁποίους δὲν πρέπει νὰ καταργηθοῦν τὰ τεχνικὰ μαθήματα.

Ἡ διδασκαλία τῆς ἰχθυογραφίας στηρίζεται εἰς τοῦτο ὅτι τὸ μαθημα ἔχει αἰσθητικὴν, πρακτικὴν καὶ μορφωτικὴν ἀξίαν.

Ἡ αἰσθητικὴ λειτουργία τῆς ἰχθυογραφίας ἀνοίγει εἰς τὸν μαθητὴν ἕνα εὐρύτερον ὄριζοντα εὐμορφίας καὶ βοηθεῖ αὐτὸν νὰ αἰσθανθῇ καὶ χαρὴν πράγματα, τὰ ὁποῖα ἄλλως θὰ ἔμεναν ἀπαράτηρα εἰς τὴν ζωὴν του. Ἐπίσης βοηθεῖ τὸ ἄτομον νὰ συνηθίσῃ τὰς ὠραίας μορφὰς καὶ τὰ ὠραία χρώματα τῶν ἀντικειμένων πρᾶγμα, ὁποῖον δὲν εἶνε εὐκόλον χωρὶς προηγουμένην διδασκαλίαν.

Εἶνε ἀλήθεια ὅτι ἡ ἀγάπη τῶν ὠραίων σχημάτων, μορφῶν καὶ χρωμάτων τῶν ἀντικειμένων τῆς ζωῆς εἶνε ἔμφυτος εἰς τὸν ἄνθρωπον. Αὐτὸ σημαίνει ὅτι ὑπάρχει προδιάθεσις εἰς τὸ ἄτομον νὰ ἀναπτύχῃ ἀνώτερος βαθμὸς καλοῦ γούστου. Χωρὶς ἐν τούτοις διδασκαλίαν ἡ ἐκφρασις τοῦ ὠραίου θὰ περιορισθῇ εἰς προτιμήσεις μορφῶν ἀκατεργάστων καὶ χρωμάτων, τῶν ὁποίων κύριον γνώρισμα εἶνε ἡ κατάπληξις.

Γενικώτερον ἡ ἰχθυογραφία ἀνοίγει τὰ βασίδια τῆς αἰσθητικῆς καὶ δημιουργεῖ νέας πηγὰς ἐμπειρίας καὶ χαρᾶς. Ἐστὶ

ὁ πολίτης, ποὺ ἐπῆτε τὴν μόρφωσιν τοῦ δημοτικοῦ καὶ μέσου (Ἑλληνικοῦ) σχολείου) ὀδηγεῖται εἰς τὴν μεγάλην λεωφόρον τῆς εὐμορφίας, ἀπὸ τὴν ὁποίαν πηγάζουν ὑψηλότεραι ψυχικαὶ ἰκανοποιήσεις.

Ἄλλ' ἐκτὸς τῆς αἰσθητικῆς ἀξίας εὐρίσκει κανεὶς εἰς τὸ μάθημα τοῦτο καὶ πρακτικὴν τοιαύτην. Ἡ γραμμικὴ ἐκφρασις τῶν σκέψεων τοῦ ἀτόμου εἶνε ἡ ἀκριβεστέρη καὶ ζωντανότερη διεθνῆς γλῶσσα εἰς τὴν ἐπικοινωνίαν τῶν ἀνθρώπων. Ὡσαύτως διαγράμματα, γραφικαὶ εἰκόνες καὶ τὰ τοιαῦτα εἶνε τὰ καλύτερα μέσα διὰ νὰ λάβουν ὠρισμένον σχῆμα καὶ τελειοποιηθῶν σκέψεις τοῦ ἀτόμου, ὅταν τοῦτο ἀσχοληθῇ μετ' αὐτὸν οὐδὲν ἄλλο πρὸς βλήματος.

Ἡ σχεδίασις μετ' οὐκ εἶνε ἐπίσης ἀπαραίτητος εἰς κάθε ἐργασίαν. Τὸν βοηθεῖ νὰ περαματίζεται εἴτε εἰς τὴν ἀρχιτεκτονικὴν ἐργάζεται εἴτε εἰς κεραμεικὴν, ὑφαντουργίαν ἢ ἄλλην βιομηχανίαν, εἰς τὴν ὁποίαν ἐπιζητεῖ καλὰς ἀναλογίας καὶ ὠραία χρώματα.

Ἀλλὰ τὸ μάθημα ἔχει καὶ μορφωτικὴν ἀξίαν. Συντελεῖ εἰς τὸ νὰ ἀναπτύχῃ τὸν ψυχοφυσικὴν ἰκανότητες τοῦ παιδιοῦ, αἱ ὁποῖαι δὲν ἀνατύσσονται τόσον ἰκανοποιητικὰ μετ' ἄλλα μαθήματα. Ἀναγκάζει τὸ παιδί νὰ ἐρμηνεύῃ τὸν κόσμον πρὸς ὅρους εἰκονοκούς, νὰ ἀναλύῃ τὰς ὁπτικὰς του εἰκόνας καὶ ἐντυπώσεις, νὰ κρίνῃ μετ' ἀνύγειαν καὶ ἀποφασίζῃ μετ' ἀσθητικὴν ποιὰ εἰκόνας τοῦ χρειάζονται νὰ ἀναπαραστήσῃ τὰς ἐντυπώσεις του.

Εἰς τὴν σειράν τῶν τεχνικῶν μαθημάτων, τὰ ὁποῖα πρόκειται νὰ καταργηθοῦν, εἶνε καὶ ἡ χειροτεχνία, ἡ χαρτοπλεκτική, ἡ χαρτοτεχνία, ἡ βιβλιοδετική, ἡ ξυλοτεχνία κτλ. Ἡ ἀξία τῶν μαθημάτων τούτων εἶνε κυρίως μορφωτικὴ καὶ πρακτικὴ. Μετ' αὐτὰ μαθήματα αὐτὰ κατορθώνεται ἐκεῖνον, τὸ ὁποῖον ἐπιδιώκεται νὰ κατορθωθῇ μετ' αὐτὰ λατινικὰ, γραμματικὴν, ξένας γλώσσας, μαθηματικὰ κτλ.

Ὑπεστηρίχθη ψυχολογικῶς ὅτι μαθήματα ὅπως τὰ λατινικὰ, συντακτικόν, γραμματικὴν, κτλ. δοκοῦν γενικὰς τοῦ παιδιοῦ ἰκανότητας ὅπως εἶνε ἡ σκέψις, ἡ παρατήρησις, τὸ λογικόν κτλ. Ἡ ψυχολογικὴ αὕτη θεωρία, διότι περὶ ἀπλῆς θεωρίας πρόκειται, ἠλέγχθη ὅτι δὲν εἶνε ὀρθή. Ἄλλ' ἂν δεχθῶμεν αὐτὴν πρὸς στιγμὴν ὡς ἀληθῆ. Ἡ ἀξία τῶν τεχνικῶν μαθημάτων δὲν ἐλαττοῦται μετ' αὐτὴν θεωρίαν αὐτήν, ἀλλ' ἀντιθέτως αὐξάνει μέχρι βαθμοῦ τοιοῦτου, ὥστε τὰ μαθήματα ταῦτα νὰ ζητοῦν προτίμησιν ἀπὸ τὰ λατινικὰ, γραμματικὴν, συντακτικόν κτλ.

Ἐπίσης τὸ παιδί, τὸ ὁποῖον κατασκευάζει ἕνα καλάθι, πρέπει νὰ σκεφθῇ

διὰ νὰ σχεδιάσῃ τὸ καλάθι καὶ νὰ ἐκλέξῃ νὰ μέσῃ διὰ τὴν ταχύτεραν καὶ τελειότεραν κατασκευὴν αὐτοῦ. Ὅφειλε νὰ ἔχῃ συγκεντρωμένην τὴν προσοχὴν του κατὰ τὴν διάρκειαν τῆς ἐργασίας, νὰ παρατηρῇ προσεκτικὰ καὶ νὰ ἴδῃ τὰς ἀναλογίας καὶ σχέσεις του καλαθιοῦ. Ἡ κατασκευὴ καλαθιοῦ ἢ ἐνὸς ἄλλου ἀντικειμένου ἀπὸ οὐδὲν ἄλλο ὄλικόν δσκει τὸ παιδί εἰς ὅξείαν παρατήρησιν καὶ ἀκριβῆ ἐκτέλεσιν.

Γενικώτερον ἡ χειροτεχνία μετ' ἐργαλεῖα καὶ ὄλικὸ ἀναπτύσσει τὰς δυνάμεις τῆς παρατήρησεως, δσκει τὸ παιδί εἰς τὴν σκέψιν, δυναμώνει τὴν βούλησιν, ζωογονεῖ τὸ δημιουργικὸν ἐνστικτον τοῦ παιδιοῦ, τὸ ὁποῖον δὲν πρέπει νὰ κοιμηθῇ ἢ ναρκωθῇ, ὅπως γίνεται μετ' αὐτὰ σχολεῖα μας μετ' τὴν γραμματικὴν καὶ τὸ συντακτικόν. Ἐπίσης διδάσκει τὸν σεβασμὸν πρὸς τὴν ἐργασίαν, μορφώνει συνηθείας καθαρῶς, ἀκριβείας καὶ λογικῆς σκέψεως.

Τὸ μόνον ψυχολογικὸν ἐπιχείρημα, τὸ ὁποῖον προβάλλουν οἱ ὑποστηρικταὶ τῶν κλασικῶν μαθημάτων, εἶνε ὅτι τὰ μαθήματα αὐτὰ δσκοῦν τὸ παιδί εἰς ὅξείαν παρατήρησιν καὶ ἀκριβῆ σκέψιν. Διαιτιολογεῖται τὸ ἐπιχείρημα αὐτὸ ἀπὸ τοὺς κλασικοὺς καὶ ὑποστηρίζοντες ἐδῶ ὅτι καὶ τὰ τεχνικὰ μαθήματα κατορθώνουν τὸ ἴδιον πρᾶγμα.

Εἶνε ἀλήθεια ὅτι δὲν ἠμπορῶ νὰ δεῖξω οὔτε νὰ μετρήσω τὸν βαθμὸν τῶν γενικῶν ἰκανοτήτων, τὰς ὁποίας ἀναπτύσσουν τὰ τεχνικὰ μαθήματα, ἀλλὰ μήπως εἶνε δυνατόν νὰ μετρηθῇ ὁ βαθμὸς τῶν γενικῶν ἰκανοτήτων. τὰς ὁποίας ἀναπτύσσουν τὰ λατινικὰ τὸ συντακτικόν καὶ ἡ γραμματικὴ ;

Ὑπεστηρίχθη ὅτι οἱ διακρινέντες εἰς τὴν κοινωνίαν καὶ εὐδοκίμησαντες εἰς τὰ διάγραμμα ἐπαγγέλματα καὶ εἰς τὰς ἐπιστήμας εἶχαν σπουδάσει κλασικὰ μαθήματα. Τοῦτο ἐλήφθη ὡς τὸ σπουδαιότερον ἐπιχείρημα ὑπὲρ τῶν μαθημάτων αὐτῶν διὰ τὴν ἰδιότητα, τὴν ὁποίαν τάχα ἔχουν νὰ ἀναπτύξουν γενικὰς τοῦ ἀτόμου πνευματικὰς ἰκανότητας. Ἄλλ' ἔρωτῶ ἴσαν τὰ μαθήματα αὐτὰ, τὰ ὁποῖα ἀνέπτυξαν τὴν νοημοσύνην τῶν μεγάλων τῆς κοινωνίας ἀνδρῶν ἢ μήπως εἶχαν οὔτοι ἐμφυτον τὴν νοημοσύνην εἰς ἀνώτατον βαθμὸν καὶ θὰ ἀνετύσσοτο αὐτὴ μετ' οὐδὲν ἄλλο ὄλικόν καὶ ἂν ἴσκειτο ; Ἀσφαλῶς τὸ δεύτερον συνέβη. Διότι, ἂν τὰ λατινικὰ, τὸ συντακτικόν καὶ ἡ γραμματικὴ τῆς Ἀττικῆς γλώσσης εἶνε προνομιοῦχα μαθήματα διὰ τὴν ἀνάπτυξιν τῆς νοημοσύνης τοῦ ἀτόμου, θὰ ἔπρεπε κατ' ἀνάγκην οἱ καθηγηταὶ τῶν γυμνασίων μας νὰ εἶχαν ἐξελεχθῇ εἰς ἀνοικονομήτους μεγαλοφύτας ! Ἐτοῖμο θαῦμα δὲν συνέβη μέχρι σήμερον.

Ἐκτὸς τῆς μορφωτικῆς ἀξίας, τὴν ὁποίαν ἔχει ἡ χειροτεχνία, εὐρίσκει κανεὶς εἰς αὐτὴν καθαρῶς πρακτικὴν ἀξίαν, τὴν ὁποίαν δὲν ἔχουν τὰ ἄλλα μαθήματα

εκτός της δριμυτηκής και των συνθέσεων.

Ο πολίτης, όστις θά ζήση ως άγρότης πρέπει να αναπτύξη δεξιότητάς εις τήν μεταχειρίζεται τήν χέρια του διά να κατασκευάζη αντικείμενα τής καθημερινής του ζωής. Η δεξιότης του χεριού πρέπει να είνε άμεσος αντικειμενικός σκοπός του δημοτικού και μέσου σχολείου. Τό παιδί πρέπει εις τήν σχολεία αυτά να άσκηθῆ να μεταχειρίζεται τήν χέρια του διά να κατασκευάζη αντικείμενα και δι-ορθώνη οικιακά σκεύη χωρίς να έχει ειδικήν επαγγελματικήν εκπαίδευσιν.

Τά τεχνικά μαθήματα έχουν και άλλην άκόμα αξίαν. Προλαμβάνουν τό παιδί διά τήν καθαρώς επαγγελματικήν μόρφωσίν του. Αποτέλουν τό αλφαριθμητικόν τής ανώτερης ειδικής επαγγελματικής μόρφώσεως των μαθητών. Δέν φρονώ ότι εις τήν γεωπονικήν σχολήν θά εισέλ-θη δριμυτέρον παρασκευασμένον τό παι-δί, τό όποιον έδιδάχθη ότι τήν εις ορα-σίλλαβα έχουν τό άλλα μακρόν, άλλ' έ-κείνο, εις τό όποιον έδόθησαν εύκαιρία να χρησιμοποιήση τήν χέρια του εις κα-τασκευήν αντικειμένων.

Η Αμερική, εις τήν όποιαν συρρέουν σπουδασταί πίσως έθνικότητος διά τήν σπουδήν τής εκπαιδευτικής θεωρίας και πράξεως, κατόπιν των τελευταίων ψυχολογικών πορισμάτων όχι μόνον δέν κα-τήργησε τά τεχνικά μαθήματα από τήν έξαιετή ή όκταετή σχολεία τής, αλλά και τούς έδωκε τήν προσήκουσαν θέσην. Καί άρχίζει, άν άγαπήτε, ή χρησιμοποίησις των χειρών του παιδιού διά τήν κατα-σκευήν αντικειμένων από τήν πρώτην τάξιν του δημοτικού σχολείου. Κατά τήν ώραν, κατά τήν όποιαν τό Έλληνόπουλο άγωνίζεται να συλλαβίξη άκατανόητα σύμβολα λέξων, τό Αμερικανόπουλο έ-χει εις τήν χέρια του ψαλλίδι. σφυράκι και πριόνι, με τήν όποια κατασκευάζει αντικείμενα.

Πρός πίστωσιν αυτών, τά όποια λέ-γω, αντιγράφω μίαν παράγραφον από θνα πρόγραμμα, τό όποιον προχειρώς έχω έμπρός μου. Τό πρόγραμμα είνε του δημοτικού σχολείου.

Χειροτεχνία. Μεγάλη ποικιλία χρησι-μών και διακοσμητικών αντικειμένων. **Υλικά.** Χάρτις, Σχοινί, Κλωστή, Ύφασμα, Καλάμι, Ξύλον, Μέταλλον.

Αναλόγως τής τάξεως γίνεται χρήση και του δλικοῦ. Εις τήν έβδομην και όγδόην τάξιν γίνεται χρήση του μεταλλο-υ. Ένα δωμάτιον χρησιμεύει ως έρ-γαστήριον χειροτεχνίας με πλήρη έγκα-τάστασιν των μέσων διά τήν εργασίαν των μαθητών.

Αυτά από ψυχολογικής άπόψεως. Τό πρόβλημα έν τούτοις έχει και άλλην πλευράν από τήν όποιαν θά τό έρευνή-σομεν: Αλλά περί αυτου θά άσχολη-θώμεν εις τό έπόμενον.

ΕΝΔΙΑΦΕΡΟΥΣΑ ΕΙΔΟΠΟΙΗΣΙΣ

“Όσοι των συναδέλφων έπι-θυμούν να μετάσχωσι του έπι-αγωνισμού πρὸς μετεκπαί-δευσιν εις τό Πανεπιστήμιον δύνανται να υποβάλουν τὰς αίτήσεις των μετά των σχετι-κων πιστοποιητικων μέχρι τέλους τρέχοντος μηνὸς Α-πριλίου.

ΓΕΓΟΝΟΤΑ-ΚΡΙΣΕΙΣ

Ο ΤΙΜΑΡΙΘΜΟΣ

Ο τιμαριθμός τής ζωής κατά τους ύπολογισμούς τής Έθνικής Τραπε-ζης γιά τό μήνα Μάρτιο έξεπέρασε κάθε γνωστό έως τώρα ύψος και έφθασε αϊσίως δεκαεπτά φορές επάνω από τό 1914 (170.5.4). Αν και ο τιμαριθμός αυτός είνε—όπως άλλη φορά τό έδει-ξαμε—κατά πολύ κατώτερος του πραγ-ματικού κόστους τής ζωής, όμως δεί-χνει με τήν ψυχρή γλωσσο των αριθ-μών τήν οικονομική κατάστασῆ μας που πηγαινει από τό κακό στο χειρό-τερο. Ο κλάδος μας που κατέχει τό ρεκόρ τής άδικίας, κατά τό δόλωδο του κ. Παγκάλου πιέζεται κάτω από τήν κατάστασῆ αυτή μέχρι θανάτου.

Κανείς δέν μπορεί να αισθανθῆ τό μέγεθος τής στερηθείας του και τής δυστυχίας του, άν δέν βριόκεται κάτω άπ' τής ίδιες οικονομικές συνθήκες. Η ύπόχρεση γιά τήν οικονομική του άνακούφιση μένει ύπόχρεση, ένω οι διάφοροι ύπουργοί τής Παιδείας συνα-γωνίζονται πῶς να του καταστήσουν τό έργο του δυσκολώτερο, άγωνότερο, στεριότερο, προσθέτοντες στην οικονο-μική του στενοχωρία, που είνε άρκετή να ξεανευρίδη κάθε του ένθουσιασμό, και τήν ψυχική στενοχωρία και απο-γοήτευση!

Ο ΣΠΟΡΟΣ ΕΠΕΣΕ...

Διαδάζουμε στο αξιο εκπαίδ. υνικό πε-ριοδικό τής Κρήτης «Φωκ».

«Παραφουσκωμένοι έγκέφαλοι άποκαλούν τον Δημοτικισμό Λερναία Ύδρα με πολλές κεφαλές που θέλουν όλες κόψιμο πέρα γιά πέρα γιά να λείψη μιά γιά πάντα από τήν Ελλάδα. Οι κεφαλές που κόπηκαν Γληνός, Δελμούζος, Τριανταφυλλίδης, Εκπαιδευτικοί Σύμβουλοι και λοιποί δημοτικιστές, του Κέντρου δέν φθάνουν γιά τόν πολεμοχρηή «Ερμή». Πρέπει ο διαγωγός να γίνη γενικός, να επεκταθῆ και στις επαρχίες και να κτυ-πυθούν όλες οι παραφυάδες του Δημοτι-κισμού, επιφωρητές, καθηγητές, δασκάλοι. Τότε μόνο τό κτύπημα θάνε τελειωτικό τότε μόνο θά ξεπαγυρίσωμε χωρίς μελλοντικό φόβο στον αγαπημένο μας γλωσσαμυντο-ρισμό. Τι κι αν διαχθούν, απολυθούν, πα-ταχτούν στους δρόμους οι περισσότεροι δά-σκαλοι, οι δημοτικιστές; Η Λερναία Ύδρα —ό Δημοτικισμός—χάνεται, τό Έθνος σώ-ζεται! Αυτή είναι ή εκπαιδευτική πολιτική που μάς εγκαινιάζει τώρα τελευταία ο «Ερ-μής». Απου έπολεμολόγησε κάμποσο καιρό, άπου ύμνησε σε χίλο βαρύ τόν Μεταξά—τόν δημοτικιστή; Μεταξά— σιράφηκε άπότομα στον Πάγκαλο, όπως άλλοτε στον Πλαστήρα, και ζητά τίς κεφαλές όλων των ιδεολόγων δασκάλων που στον δημοτικισμό έννοωσαν τήν πραγματική άναγέννηση τής εκπαιδευ-σεως και του Έθνους μας. Όπλα τίμια να τούς πολεμήση δέν είχε, αλλά και δέν δυ-σκολεύτηκε να βοή. Η διαβολή, ή συκοφαν-τία σε χέρια ταπεινών είναι τό μόνο όπλα που μπορούν να χρησιμοποιηθούν. Δέν είδ-ισται να τήν μεταχειρισθῆ. Οι δημοτικιστές δέν είναι πλειά μαλλιαροί! είναι μαλλιαρο-κομμουνιστές! Ο κομμουνισμός βρέθηκε σαν από μηχανής Θεός γιά να κτυπηθούν όποια και άνανδρα οι δημοτικιστές. Η εύ-καιρία δώθηκε άλλωστε με τήν διάση του κομμουνισμού. Μοζι μ' αυτών ως πάν και οι

παραφυάδες τής Λερναίας Ύδρας — δημοτι-κισμός— είτε στο Κέντρο βοσκοταν, είτε στις επαρχίες. Έτσι νόμισε ο παραφουσκο-μένος έγκέφαλος του «Ερμή» πως θά κατα-φέρη τήν τελειωτική βολή στο Δημοτικισμό. Φτωχή «Ερμή!» πόσο θέλεις να άπατάσαι. Οι ιδέες σαν τον Δημοτικισμό μάλιστα, ούτε κτυπούνται, ούτε χάνονται γιαντί τό θέλει τούτος ή εκείνος. Χιλιάδες κι' άν πέσουν στον άγώνα, πάλι χιλιάδες θά βρεθούν να τούς αναπληρώσουν. Ο σπόρος έπεσε και δέν μπορεί παρά να βλαστήση».

Η ΑΠΑΝΤΗΣΗ

Ποιός να πάλγε πως ή πρώτη άπάν-τηση στα γεμάτη ανεπιτημοσύνη και άνακρίβεις δεύτερη έγκύκλιο του κ. Έξαρχοπούλου, θά δίνονταν με τήν παρακάτω προκήρυξη αυτου του κ. Παγκάλου, τον όποιον νόμισαν καλό άποκοσμη για τήν καταστροφή του δημοτικισμού, ένδς έργου που ξεπή-δυσε από τήν ψυχή του Έθνους! Τήν άπάντησῆ αυτή τήν άναδημοσιεύουμε γιά τήν ιστορία του μεγάλου ζητή-ματος.

«Λαέ! Τήν έρχομένη Κυριακή τό πρωί θά βρεθῆς ο' ένα κρίσιμο σταυροδρόμι τής ζωής σου. Δυό δρόμοι άνοίγονται διάπλατα μπροστά σου. Ο ένας φέρνει στην Κρατική άποσύνησῆ, στην άναρχία και ληστοκρατία των Γιαγκούληδων του βουλου και των Μπαμ-πάνηδων των πόλεων, που κλέβαν τά ταμεία του Κράτους και τον ιδρώτα σου, στην Έ-θνική ταπεινώση και τους έξυτελισμούς τής δοξασμένης Πατριδος μας. Σ' αυτών τον δρόμο σε προσκαλούν να τούς άκολουθήσης και πάλι οι ίδιοι άνθρωποι, που σε άπάτη-σαν τόσα χρόνια με ύποσχέσεις και ψέμματα. Ο άλλος δρόμος που σοθ δείχνω είνι οδη-γει στην έξυγναισι του Κράτους από τή σα-πίλα που μάζεψε ο κομματισμός, τήν τάξη και ασφάλεια τής ζωής, τής τιμής και τής περιουσίας σου, στο κόμασμα των φαύλων που κλέβαν τό τίμιο δροτάρι σου από τό Τα-μεία. Στην δριστηκή άποκατάστασι των ά-δελφων μας κροσφύγων, που θά δώση νέα ζωή και νέο αίμα στον τόπο μας, στην κα-τασκευή των δρόμων, γεφυρών και σιδηρο-δρόμων, γιά τήν ανάπτυξη του έμπορίου και τής γεωργίας, και στην ένλοχησῆ του Στρα-του και του Στόλου διά τήν έξασφάλισῆ τής έλευθερίας και τό μεγαλειον του Έθνους μας. Ηρεμος και έλευθερος κάμε τό σταυρό σου και διάλεξε σύμφωνα με τή συνείδησῆ σου. Σκέψου καλά και διάλεξε».

Θ. Πάγκαλος

Η ΕΚΘΕΣΗ

Στη Φιλαδέλφεια τής Αμερικής σε ζέση μήνες θά γείνη παγκόσμια έκ-θεση στην όποιαν θά έκτεθούν είδη σχολικά κάθε είδους και άλλα... Ο άμαρχος τής Φιλαδέφειας κάλεσε μαθαίνουμε και τήν Έλληνική Κυθέρ-νησῆ να λάβη μέρος. Φοβούμαστε πως ο κ. Ύπουργός τής Παιδείας θά βρεθῆ σε πολυ δύσκολη θέση γιά τό ποιά είδη σχολικά θά στείλει στην έκθεση, σχέδια σχολικών κτιρίων, σχέδια θρα-νίων και παιδαγωγικά εδουγγράμματα δέν θά μπορέδη να στείλη γιαντί αυτά— τά περιδότερα—είνε μεταφράσεις και αντιγραφές με ή χ ω ρ ή τ ο δνομα του συγγραφέα ή σχεδιαστή. Να στείλη μου-σειολογικά από τή χλωρίδα και ζωόφυτο τής Ελλάδας... μπορεί να χαλάσουν στο δρόμο! Να στείλη άναγνωστικά που να μη προκαλέσουν τα μειδήματα και τά σκώμματα των Αμερικανων δέν θά μπορέδη έννοια... ή πατριδα, ή

ΓΥΡΩ ΑΠΟ ΤΟ ΜΕΓΑΛΟ ΖΗΤΗΜΑ ΤΗΣ ΕΘΝΙΚΗΣ ΜΑΣ ΑΝΑΔΗΜΙΟΥΡΓΙΑΣ

Ο ΔΗΜΟΤΙΚΙΣΜΟΣ ΚΑΙ Η ΤΥΧΗ ΤΟΥ ΔΗΜΟΤΙΚΟΥ ΣΧΟΛΕΙΟΥ

Πέμπτο άρθρον του κ. Α. Γληνού

Τῆ θλιβερῇ κατάστασι τοῦ Ἑλληνικοῦ Δημοτικοῦ Σχολείου πολλοί, πάρα πολλοί τὴν ἔχουν «*διεκτραγαθήσει*». Κατάντησε ἀπὸ τὰ 1889 νὰ εἶναι μιὰ ἀυτῶ-ρθεσκη κοινοτοπία ὑπουργῶν, ποὺ θέλουν νὰ περάσουν γιὰ σπουδαίους, καὶ παιδαγωγῶν, ποὺ θέλουν νὰ περάσουν γιὰ σοφοί, νδρχίζουσι μὲ μιὰ ἱερεμιάδα γιὰ τὴν κατάστασι τῆς δημοτικῆς παιδείας. Ἄν ὅμως οἱ ἐνέργειαι ποὺ κάνουν ἔπειτα ὡς ὑπουργοί, ἢ οἱ ἀρχεὶ ποὺ, ὑποστηρίζουσι ὡς παιδαγωγοὶ στηρίζουσι σὲ μιὰ εὐλακρινῆ ἀναγνώρισι τοῦ κακοῦ καὶ σὲ μιὰ συνακόλουθῆ λογικῆ ἀνέυρεσι τῶν μέσων τῆς θεραπείας καὶ μιὰ τίμια προσπάθεια γιὰ τὴν ἐφαρμογὴ τους, γι' αὐτὸ ἀδιαφοροῦν. Τοὺς ἐνδιαφέρει ἡ θεατρικῆ ἐμφάνισι, ἢ ἐντύπωσι. Γι' αὐτὸ μισὸν αἰῶνα τώρα τὰ πράγματα μένουσι στὴν ἴδια κατάστασι. Καὶ γι' αὐτὸ ἀκόμη κάθε ἀληθινῆ προσπάθεια γιὰ διόρθωσι καταγορεύεται ἀσυνείδητα, καμιά φορὰ ἀπὸ τοὺς ἴδιους, ὡς ἀνατροπῆ, ἀναρχία, καταστροφῆ, ἄλεθρος. Ἔτσι ἐξηγεῖται, πῶς ἕνας μεγαλόσχημος κύριος, ποὺ ὡς ὑπουργὸς στὰ 1899 διακήρυττε, ὅτι τὸ ἐκπαιδευτικὸ μας σύστημα εἶναι τελείως καθυστερημένον, ὅτι δημοτικῆ ἐκπαίδευσι δὲν ἔχομε, ὅτι αὐτὸ δημιούργησε τὴν ἴδρα τοῦ 1897, ἔρχεται ἀσυναίσθητα ἢ ἀνάσχυτα ὁ ἴδιος ἀνθρωπος νὰ διακηρύξῃ ὅτι τὸ ἴδιον ἐκπαιδευτικὸ σύστημα χωρὶς νάλλοξῃ σὲ τίποτε δημιούργησε «*τοὺς θριαμβοὺς τῶν Βαλκανικῶν πολέμων*». Ἄ! αὐτὸ τὸ φαινόμενον τῆς *πολιτικῆς ἀγυρτείας* ἔχει ξεπεράσει ὀρισμένως κάθε ὄριο στὸ δυστυχημένον τόπο μας.

Ἄν προσπαθήσομε μὲ βάση τὰ πορίσματα τῆς ἱστορικῆς μας ἀνασκόπησις νὰ ἐξετάσομε τὸ ἑλληνικὸ δημοτικὸ σχολεῖον, θὰ ἰδοῦμε, ὅτι στὴ γενικῆ κοινωνικῆ ἀνέλιξι παρουσιάζονται καὶ ἐδῶ ἀνάλογοι σταθμοί.

Πρὶν ἀπὸ τὴν ἐπανάστασι τοῦ 1821 ἡ λεγομένη «*ἐκπαιδευτικῆ ἀναγέννησις*», «*πνευματικῆ ἀφύπνισις*» τοῦ ἔθνους, δὲν ἔχει καμιά σχέσι μὲ τὴ λαϊκῆ παιδεία. Οἱ πολυμήνιτες «*μεγάλαι τοῦ Γένους Σχολαί*» τῶν Κυδωνιῶν, τῆς Σμύρνης, τῆς Πάτμου, τῆς Δημητσάνης, τοῦ Ἀγίου Ὁρους, τῶν Ἰωαννίνων, τῆς Ξηροκρήτης, τῆς Τραπεζοῦντος κτλ. εἶναι *Γυμνάσια μεσαιωνικοῦ τύπου*. Ἀρχίζουν μὲ τὴν ἀρχαία γλῶσσα. Προχωροῦν στὴν ἀρχαιομάθεια καὶ στὴν ἐπιστημο-

νέων καὶ τῶν κηδεμόνων, ἀλλὰ νὰ καταστήσῃ καὶ ἐκ τῶν πραγμάτων ἐπιτεθλημένην τὴν φοίτησιν. Μόνον ἐπὶ καθιερωθῶν τὰ σχολικὰ βιβλία καὶ ὀρισθῆ ὅτι πᾶς σπεροῦμενος τοιούτων δὲν δύναται νὰ προσληφθῆ εἰς ἔργασίαν, τότε θὰ ἀναγκασθοῦν ὅλοι νὰ φοιτοῦν εἰς σχολεῖα καὶ νὰ ἀποκτήσουσι στοιχειώδη τινα μόρφωσι. Ἡ Ἐπιτροπῆ, ἔχουσα ὅπ' ὄψει τῆς καὶ τὰς σημερινὰς ἀνάγκαις τῆς κοινωνίας, ἀς λάβῃ τὸ ταχύτερον ἀπεφάσεις, ὅστε τὸ νέον μέτρον νὰ μὴ μελῆν νόμος ἀχρηστος καὶ ἀνεφάρμακτος, ὡς ὁ μέχρι τοῦδε ἰσχύων.

νικῆ παιδευσι φτάνοντας πολλὴ πέρα ἀπ' ὅτι φτάνει τὸ σημερινὸ μας Γυμνάσιον, σὲ μιὰ καθ' αὐτὸ *Πανεπιστημιακῆ γενικῆ παιδευσι*. Οἱ Μεγάλοι τοῦ Γένους Διδάσκαλοι εἶναι κατὰ τὸ πλεῖστον «*Θεολόγοι πανεπιστημιακοί*». Κλασικοὶ τύποι ὁ Εὐγένιος Βούλγαρης καὶ ὁ Νεόφυτος Δούκας. Μετὰ τὴν ἐπανάστασι ὁ Καποδίστριας, τυπικὸς ἀντιπρόσωπος τοῦ «*διαφωτισμένου Δεσποτισμοῦ*», ὑπουργὸς ἀπολυταρχικοῦ Τσάρου, μὰ καὶ συνάμα θανατοῦσθς τοῦ Πεσαλότσι, ἔρχεται στὴν Ἑλλάδα φέρνοντας τὴν ἰδέα τῆς «*λαϊκῆς διαπαιδαγώγησις*». Δένεται *δημοκρατικὸς*. Εἶναι «*φίλος τοῦ λαοῦ*». Μὰ ἡ ὀλιγόχρονη δράσι του στὴν Ἑλλάδα δὲν πρόφτασε νὰ δώσῃ τίποτε μόνιμον.

Οἱ Βαυαροὶ τοῦ 1834 ἐκπροσωποῦν ἐπίσης τὴν ἰδίαν τοῦ «*διφωτισμοῦ*» μορφοῦ. Γι' αὐτὸ βλέπομε, ὅτι νομοθετοῦν *ἐπτάχρονη* λαϊκῆ *ὀλιγοχρονικῆ* παιδεία μὲ πρόγραμμα σύνθετο, ἀνταποκρινόμενον ἀρκετὰ πλούσια καὶ μὲ ἀρκετῆ δόσι πρακτικότητος στὸ μορφωτικὸ μίμνιον τῆς ἐποχῆς ἐκείνης. Ταυτόχρονα ὅμως ὀργανοῦν κατὰ τὰ Βαυαρικὰ πρότυπα, κάπως παραλλαγμένα, τὴ μέση παιδεία καὶ γρηγορὰ γρηγορὰ καὶ Πανεπιστήμιον.

Μὰ ἡ μετέπειτα ἐξέλιξι, ποὺ ἀντιπροσωπεύει καθαρώτερον πιά τὴν ἑλληνικῆ κοινωνικῆ σύνθεσι καὶ τὸ σύστημα τῶν ἰδεῶν αὐτῶν ὀσῶν, ποὺ ἐπικρατήσανε στὴ νεοελληνικῆ κοινωνία, μὰς δεικνύει ἀπόλυτη ἐπικράτησι τοῦ ὀλιγοκρατικοῦ, τοῦ ὀλιγαρχικοῦ πνεύματος. Ἐδῶ δὲν ἔλειπε τὸ νομοθετικὸ πλάσιον. Νόμους εἴχαμε. Ἄλλὰ τί ὄφελ' ἔν οι νόμοι; Ἡ λαϊκῆ παιδεία ἔμεινε ἰσοχρὶ γραμμική. Ἐπὶ πένητα χρὶ νια οἱ δασκάλοι στρατολογοῦνται ἀπὸ τοὺς δρόμους. Ἔπειτα μετὰ μιὰ σύντομῆ προσπάθεια, πάλι ξαναστρατολογοῦνται ἀπὸ τοὺς δρόμους. Ἐνῶ στὴ μέση παιδεία ἔχομε καὶ ποιοτικὰ στὴ φροντίδα τῆς Πολιτείας μιὰ σταθερῆ ἀνιούσα γραμμῆ, στὴ λαϊκῆ παιδεία ἔχομε στασιμότητα, σπασμωδικὰς, προσπάθειαι, μιὰ «*τεθλασμένη*» γραμμῆ μὲ ἀνεβοκατεβασματα ἀνεξήγητα καὶ τραγικά.

Ἄς ἐξετάσομε τὴ σημερινῆν κατάστασι μὲ τὰ μέτρα, ποὺ μὰς ἔδωκε ἡ ἐξέλιξι τοῦ λαϊκοῦ σχολεῖου στὸν ἄλλο κόσμον.

Πόσα παιδιά φοιτοῦν πραγματικὰ στὸ λαϊκὸ σχολεῖον; Εἶναι ἀναμφισβήτητο, ὅτι ὑπάρχει ἕνας μέγιστος ἀριθμὸς παιδιῶν, ποὺ δὲν *πατοῦν* διόλου τὸ πόδι τους στὸ σχολεῖον. Στὶς μεγάλας πόλεις, Ἀθήνα, Πειραιᾶ, Θεσσαλονίκη, Πάτρα στὶς λαϊκὰς συνοικίας ἀληθεῖς κυριολεκτικὰ χιλιάδες παιδιά τῆς σχολικῆς ἡλικίας. Ἔξω ἀπὸ τὴν Ἀθήναν, πέντε λεπτὰ ἀπὸ τὴν Κηφισιά, ἀπαντᾶτε τοσπανόπουλα 7, 8, 9, ἐτών. Τάρωτάτε—Πηγαίνετε σχολεῖον; —Ὁχι; εἶναι ἡ γενικῆ ἀπάντησι. Καὶ αὐτὸ μὲ τ' ἀγῶρια. Μὰ ἂν πάρετε τὰ κορίτσια; Ἡ ἀγραμματοσύνη τῶν δὲν ξαφνίζει κανένα. Κανείς ἀπὸ τοὺς ἀποστοί, δταν τοῦ παρουσιάζουσι κοριτσάκια 8 καὶ 10 ἐτών γιὰ νὰ τὰ ἀκρῆ ὑπηρετίαι, δὲν ἀνησυχεῖ

ἀπὸ τὸ γεγονός, ὅτι τὰ παιδιά αὐτὰ ἔπρεπε νὰ πηγαίνοσι στὸ σχολεῖον στὴν ἡλικία αὐτῆ. Ἡ ἑλληνικῆ κοινωνία καμαρώνει ὡς μέγα κατόρθωμα, ὅτι συμμαζεύει τὸ ἕνα χιλιοστὸ ἀπὸ τὰ παιδιά αὐτὰ στὶς νυχτερινὰς Σχολὰς τοῦ Παρνασοῦ. Καὶ παρουσιάζει τὴν οἰκτρῆ ἀτὴ ἐλεημοσύνη σὰν κάτι σπουδαῖον, ἐνῶ ἔπρεπε νὰ ντρέπεται.

Εἶναι λοιπὸν βέβαιον, ὅτι 20—25 οἱ ἀπὸ τὰ ὑπόχρεα γιὰ φοίτησι παιδιά, δὲν πατοῦν τὸ πόδι τους στὸ σχολεῖον. Μὰ ἔκείνα, ποὺ πηγαίνοσι; Πόσον καιρὸ μένουσι ἐκεῖ; Καὶ ἐδῶ ὅλοι εἴμαστε πρόθυμοι νὰ ἀναλυτοῦμε στοὺς ἀριθμοὺς τῶν «*ἐγγραφομένων μαθητῶν*» στὰ δημοτικὰ σχολεῖα. Μὰ τί ἀντιπροσωπεῖ οἱ ἀριθμοὶ αὐτοί; Τὰ 50 οἱ τῶν μαθητῶν τοῦ κάθε σχολεῖου εἶναι κατὰ κανόνα στὴν *πρῶτῃ τάξῃ*, ἢ μᾶλλον στὶς δύο πρώται, τῆ μικρῆ καὶ τῆ μεγάλῃ, καθὼς λέγονται. Ἔπειτα ἀρχίζει ἡ διαρροή. Στὴ δευτέρῃ τάξῃ 25 οἱ οἱ. Στὴ τρίτῃ 15 οἱ οἱ στὴν τετάρτῃ 10 οἱ οἱ. Δηλαδή καὶ ἀπὸ τὰ παιδιά, ποὺ πᾶν στὸ σχολεῖον ὁ μέσος ὀρος μένει 1—2 χρόνια. Καὶ τώρα ἐξηγεῖται ὁ φοβερὸς, ὁ ἀπαισιος, ὁ *διμωτικὸς* γιὰ τὸ κράτος μας συντελεστῆς τοῦ ἀναλφαβητισμοῦ 40 — 50 οἱ οἱ σὲ μιὰ Εὐρωπαϊκῆ (!) χώρα.

Καὶ τί ἀναλφαβητισμοῦ; Καὶ ἐδῶ παίζομε μὲ τίς λέξεις.

Ὁ ἑλληνικὸς ἀναλφαβητισμὸς καὶ ὁ ἑλληνικὸς πρωταλφαβητισμὸς δὲν συγκρίνονται μὲ καμιανῆ ἄλλῃ πολιτισμένης χώρας καὶ ἴσ μὴ αὐτογελοῦμαστε. Γιατί ὅταν κανεὶς μάθῃ τὴν ἀλφαβῆτα γιὰ νὰ διαβάσῃ τὴ φράσι «*ἡ κατσὶκα βυζοῖνε τὰ κασιναῖα τῆς*», βρισκεται σὲ πολὺ διαφορετικῆ θέσι ἀπὸ κείνον, ποὺ μαθαίνει τὴν ἀλφαβῆτα γιὰ νὰ διαβάξῃ, γιατί τοῦ *ἀπιβάλλουσι νὰ διαβάξῃ*, τὴ φράσι «*ἡ αἰξὶ θηλάξῃ τὸ θρίφια αὐτῆς*». Ὁ πρῶτος ἔμαθε ἀνάγνωσι. Πῆρε δηλαδῆ τὴν ἱκανότητα ἀπὸ τὰ γραφτὰ σύμβολα νὰ βγάξῃ νόημα, ὁ δευτερος δὲν ἔμαθε ἀνίγνωσι, γιατί δὲ βγάξει κανένα νόημα. Ἄρα ἔμεινε στὸ σκοτάδι καὶ τοῦ χρειάζονται πολλὰ χρόνια νὰ παιδευτῆ (κυριολεκτικὰ νὰ παιδευστῆ) γιὰ νὰ ἀψῆ νὰ εἶναι ἀναλφάβητος.

Καὶ νὰ ποῦ κτυπάμε τὴν καρδιά τοῦ προβλήματος. Τὸ ἑλληνικὸ δημοτικὸ σχολεῖον μὲ τὰ 2 χρόνια, τὸ μέσον ὀρο πο κρατεῖ τὰ 50 οἱ οἱ τῶν παιδιῶν, δὲν περνάει τὰ ὄρια τοῦ ἀναλφαβητισμοῦ. Ἀφήνει τὸ λαὸ τελείως ἀγράμματον.

Γιατί; γιατί δὲν εἶναι δημοτικὸν σχολεῖον, δὲν εἶναι λαϊκὸν σχολεῖον. Καὶ ἐδῶ μὰς πλανοῦν οἱ λέξεις. Καὶ ἐδῶ ἔχομε τὸ φοβερὸν ξεγέλασμα τοῦ ἑαυτοῦ μας μὲ τίς λέξεις. Ἐπειδὴ τὸνομάζομε δημοτικὸν σχολεῖον, νομίζομε πῶς εἶναι κι' ὅλας. Ἐνῶ δὲν εἶναι. Γιατί ἔμεις εἶδαμε, ὅτι τὸ βασικὸ διακριτικὸν γνώρισμα τοῦ λαϊκοῦ σχολεῖου, εἶναι ἡ διδασκαλία τῆς *μητρικῆς γλώσσας*. Μαθρὸ τὸ σύμβολο γεννήθηκε τὸ λαϊκὸν σχολεῖον στὶς νεώτερες κοινωνίας καὶ χωρὶς αὐτὸ δὲ μπορεῖ νὰ νοηθῆ. Ἐνῶ τὸ δικὸν μας λαϊκὸν σχολεῖον ἔως τὰ 1917 καὶ ἀπὸ τὰ 1920—1923 καὶ ἀπὸ τὸ ἐλλογιμένο ἔτος 1926, καθὼς φαίνεται, ἀγνοοῦσε, ἀγνοεῖ καὶ θὰ ἐπιμένῃ νὰ ἀγνοεῖ τὴ νεοελληνικῆ μητρικῆ γλώσσα.

Ἄλλὰ οἱ σοφοὶ μας δὲν ἔχουν καμιά δυσκολία μὲ τίς λέξεις, τὸ βασικὸν τους

Ν' ΑΝΑΓΝΩΡΙΣΤΗ Η ΘΕΣΗ ΤΟΥ ΔΑΣΚΑΛΟΥ ΣΤΟ ΕΡΓΟ ΤΗΣ ΛΑΪΚΗΣ ΜΟΡΦΩΣΗΣ

είναι ο βερμπαλισμός. Βαπτίζουν απλούστατα τη φράση «ή αξε θηλάζει τα έρφια αδέτης» «μητρική γλώσσα όπως είναι έτοιμοι να τη βαφτίσουν και δημοτική και λαϊκή γλώσσα, και δ, τι άλλο θέλατε και ήσυχάζουν την συνείδησή των. Τι στοιχίζει μια λέξη επί τέλους, μια μετονομασία;

Ός τόσο λοιπόν, τι είναι το δημοτικό μας σχολείο; Είναι απλουστάτα προγυμνάσιο, είναι σχολείο, όπου πατάει ο λαός το πόδι του, απελπίζεται, φτύνει τον κόρφο του και φεύγει. Δημοτικό σχολείο και καθαρρεύουσα δηλ. γλώσσα με αρχαϊστική γραμματική, δηλαδή νεολατίνικα, είναι μια αντίνομία. Δημοδιδασκόλος - καθαρρευοσύνος είναι μια αντίφαση. Είναι το νεοελληνικό τέρας, το φοβερό θύμα της προγονοπληξίας, ο άνθρωπος, που άναγει τον εαυτό του, το φίδι, που πνίγεται με την ουρά του.

Το δημοτικό σχολείο στη συνείδηση της άρχουσας τάξης στην Ελλάδα, στη συνείδηση των γραμματισμένων και των ίδιων των δασκάλων ως πριν λίγα χρόνια στέκεται μόνο ως προγυμνάσιο. Παίρνει «έκ των άνω» τον υπαρχικό λόγο του. Το ταξικό λαϊκό σχολείο δεν ανατιγύχθηκε σε μιά ακόμη, πολύ ολιγώτερο φυσικά το υπερβαζικό. Ο λαός δεν έχει ακόμη παιδεία στην Ελλάδα.

Μά πολλοί ξεγελασμένοι από το γεγονός, ότι 2-3οιο από τα παιδιά του λαού υπερπηδούν τα εμπόδια, τελειώνουν και τα σχολεία της μέσης παιδείας, όπως τα παιδιά της άρχουσας και της μέσης άστικής τάξης, και φτάνουν στην ανώτερη παιδεία και έτσι αλλάζουν ταξική ύπόσταση, δε μπορούν ακόμη να νοιώσουν, ότι ένα καθαρά αντιλαϊκό, καθαρά μεσαιωνικό πνεύμα κυριαρχεί ως τώρα στην παιδεία μας.

Την απόδοξη όμως τους την δίνει η τελευταία εγκύκλιος του Έκπαιδευτικού Συμβουλίου της 20 Μαρτίου 1926: «Αγωνίζεται να όρσει το σκοπό της σχολικής διδασκαλίας στο σχολείο και αρχίζει τις περιφροσεις, «ή γλώσσα, ήν ή κοινή των Ελλήνων συνείδησις αναγνωρίζει ως έπίσημον και έθνικήν». «Η γλώσσα των πεπαιδευμένων του έθνους τάξουν». «Η γλώσσα ής γίνεται χρήσις έν τω τόπω, έν τωις Δικαστηρίοις, έν τή Βουλή, έν ταίς δημοσίαις συνεδριάσειν». «Η γλώσσα, έν ή έχουσι γραφή τά τε έπιστημονικά και τά σπουδαιότατα λογοτεχνικά έργα».

Και μόνο πως ή γλώσσα αυτή μιλιέται, πως είναι ή γλώσσα του λαού και του παιδιού, ή γλώσσα της ζωής, δεν τολμούν να πούν, ούτε καν ένα όνομα δεν έχουν να της δώσουν.

Μά έτσι θα μιλούσε και με περισσότερη μάλιστα αντικειμενικότητα και με σπουδαιότερα στοιχεία ένας άνθρωπος του 1500 ή του 1600 στη Λύση. Η γλώσσα του Κράτους, της Έκκλησίας, των Δικαστηρίων, των Πανεπιστημίων, ή γλώσσα των έπιστημονικών συγγραμμάτων, των φιλοσοφικών έργων, ή γλώσσα των πεπαιδευμένων ήταν τά λαϊνικά. Και έν όνόματι της Έκκλησίας, των Δικαστηρίων και των έπιστημονικών συγγραμμάτων θα ζητούσε να κρατήσει τους λαούς στο σκοτάδι το μεσαιωνικό πνεύμα.

Άλλά ή πιο άπλη, ή πιο πρωτόγονη δημοκρατική σκέψη δεν τους έχρεται στο νού. Για ποίν υπάκουον τέλος πάντων Κράτος, Δικαστήρια, Βουλή. Τύπος και αβτοί οι «πεπαιδευμένοι»; Υπάρχει ο λαός μ' αυτά, ή αυτά για το λαό; Και

Λαϊκή μόρφωση! Τι ψηλό, τί ώρατο, τί ιερό, τί όπέροχο Ιδανικό! Και ποιά Ιδανικό είνε περισσότερο όπέροχο από τη μόρφωση του λαού, που προθυμότετος προσφέρει την κινητήρια δύναμη της Κρατικής Μηχανής και στο Βωμό της Πατρίδας τις αιματηρότερες θυσίες; Άπό όταν Ιδρύθηκε το Έλεύθερο Κράτος Ιτα με σήμερα πόσα όμορφα λόγια ειπώθηκαν από τους έπίσημους εκπρόσωπους του Κράτους για το Ιδανικό αυτό! Πόσοι νόμοι ψηφίστηκαν! Παιδαγωγοί στάλθηκαν στις Εδρώρες να σπουδάσουν για νάρθουν έκειτα εδώ και να χαράξουν τις καταυθυντήριες γραμμές στο έργο της Λαϊκής μόρφωσης. Άγώνες μεταρρυθμιστικοί έγιναν και νέα συτήματα καταστρώθηκαν. Και όμως! Η Λαϊκή Μόρφωση φθίνει, μαρνείται! Και λέγοντας Λαϊκή Μόρφωση έννοώ τη μοναδική μόρφωση, που μπορεί να πάρει ο κοιλός λαός στο Δημοτικό Σχολείο Φθίνει και μαρνείται ή Λαϊκή Μόρφωση μένοντας πάντα το Μεγάλο Ιδανικό, που αποδίνει πολύ μικρά αποτελέσματα. Αύτη είνε ή τραγική αλήθεια για έναν, που άτενίζει τά πράγματα με τον άλάθητο φακό της αντικειμενικής πραγματικότητας, αλήθεια, που αναγκάζει τον καθένα, ο όποιος κοιτά για το Έθνος, να κουνήσει το κεφάλι του με ένδειξη άπελπίστας για το μέλλον του Έθνους αυτού, που είνε ζήτο καλύτερης τύχης.

Πολλά είνε βέβαια τά αίτια της όχι ένθαρρυντικής για το μέλλον του Έθνους μας κατάντιας της Λαϊκής Μόρφωσης. Άποσιωπόντας όλα τά άλλα και περιοριζόμενος στο θέμα μου εξετάζω μόνο ένα: την παραγωγή της Δίσης του δασκάλου στο έργο της Λαϊκής Μόρφωσης. Ποιά όμως είνε το δασκάλου ή θέση στο έργο της Λαϊκής Μόρφωσης;

Κανένας βέβαια δε μπορεί ν' άμφισβήτηση την αναγκαιότητα των εκπαιδευτικών νόμων, του παιδαγωγικού καταρτισμού των δασκάλων, της Μεταρρύθμισης του Έκπαιδευτικού συστήματος. Οι πρώτοι άποτελούν το πλαίσιο, μέσα στο όποιο όφειλουν να κινηθή ο δάσκαλος, ή παιδαγωγική μόρφωση παρέχει στο δασκαλο τά έφόδια τά έπιστημονικά, ή Με

άν ο λαός πρόκειται να μίν έχη Κράτος, Δικαστήρια, Βουλή, Τύπο και «πεπαιδευμένους», ύσο ύψώνεται ανάμεσα αυτόν και τις άνώτερες αυτές λειτουργίες το άνυπέβλητο μεσότοιχο μιας γλώσσας, που δεν είνε δική του, τι πρέπει να γίνει; Νά τι δεν στοχάζονται οι «πεπαιδευμένοι», που ύπογράφουν την εγκύκλιο. Και όμως κάποτε θα το στοχαστή ο λαός. Και ή μέρα δε μπορεί νάργήσει.

Όστε ο Δημοτικισμός έχρεται να Ιδρώση το δημοτικό Σχολείο στην Ελλάδα. Και ή τύχη του δημοτικού σχολείου είνε απόλυτα ταύτισμένη με την τύχη του Δημοτικισμού. Άς μη γελιούνται γι' αυτό οι δασκάλοι και άς μη ξεπλανεύονται. Λαϊκή παιδεία χωρίς τη γλώσσα του λαού δεν μπορεί να υπάρξει. Ο δρόμος προς την άναγέννηση του Δημοτικού Σχολείου, προς την πνευματική, ήθική και κοινωνική άνύψωση του Δασκάλου, προς την άνύψωση του λαού περνάει από την Πύλη του Δημοτικισμού. Όποιος δεν το νιώθει αυτό, δεν είνε δάσκαλος.

ταρρύθμιση άποτελεί προσαρμογή του Έκπαιδευτικού συστήματος στις πραγματικές άνάγκες της Λαϊκής Μόρφωσης, όταν αύτη άποτελεί το γνώμονα της κάθε μεταρρυθμιστικής προσπάθειας. Κράτος, παιδαγωγοί και μεταρρυθμιστές είνε παράγοντες της Έκπαιδευσις γενικά ο καθένας στον κύκλο της άρμοδιότητός του, έργατες δλοι στο έργο της Λαϊκής Μόρφωσης, Μέσα όμως σ' αυτό το έργο έχει κι' ο δάσκαλος τη θέση του, θέση όχι παθητική, αλλά ενεργητική. Δε μπορεί κανένας να πη πως ο δάσκαλος ακολουθώντας παθητικά το γράμμα των νόμων, τις παιδαγωγικές θεωρίες και τις διάφορες μεταρρυθμίσεις πρέπει να προχωρεί με τά μάτια της ψυχής του κλειστά. Άδιαφορώντας άν έτσι εργαζόμενος δεν κίνει τίποτε άλλο από το να κοπανίζει άέρα. Ο δάσκαλος πρέπει να άποτελέσει ζωτικό, ζωτικώτατο παράγοντα στο έργο της Μόρφωσης του λαού. Πρέπει ο δάσκαλος ενεργώντας με αυτότέλεια να δημιουργήσει αυτές μόνος του. Έχοντας συναίσθηση της άσστολγής και των εθύνων του μπροστά στο λαό, που του εμπιστεύεται τά παιδιά του, την τύχη του, το μέλλον του. Πρέπει να ξέρει ο δάσκαλος και να σταθεί συνειδητά πως αυτές είνε ο άρμοδιότερος για τη δημιουργία Σχολείου, που ν' άνταποκρίνηται στις άπαιτήσεις της Λαϊκής Μόρφωσης. Το Έλληνικό Δημοτικό Σχολείο δε θα το δημιουργήσουν μόνο οι παιδαγωγικές θεωρίες, που γεννήθηκαν άλλοι με πειραματισμούς σε παιδιά του τόπου της προέλευσής τους και ποιά, για να καρποφορήσουν, πρέπει να προσαρμοστούν στη δική μας πραγματικότητα: θα το δημιουργήση μαζ' με την παιδαγωγική ο Έλληνας Δάσκαλος, που ζή με τά Έλληνόπουλα, που γνωρίζει την ψυχή τους και τις άνάγκες της. Αύτος περισσότερο από κάθε άλλο μπορεί να γνωρίσει τις άνάγκες του Δημοτικού Σχολείου και να όκοδείξει τά μέτρα, που πρέπει να εφαρμοστούν από την Πολιτεία για την προαγωγή του, αυτές να βγάλε παιδαγωγικά και διδακτικά πρόγραμμα προσαρμοσμένα στη ζωή του Έλληνόπουλου και στην ψυχολόγησή του και στις συνθήκες, με τις όποιες εργάζεται το Έλληνικό Δημοτικό Σχολείο. Αυτό γίνεται στα προοδευμένα Κράτη, όπου ο δάσκαλος του Δημοτικού Σχολείου έθαυματούργησε και μεγάλοι παιδαγωγοί και ψυχολόγοι και βγήκαν από το δασκαλικό κλάδο, συγγραμματα των όποιων δικοί μας παιδαγωγοί μας παρουσιάζουν μεταφρασμένα. Οι Έλληνες Παιδαγωγοί πρέπει να είνε φωτεινοί όδηγοί χαράζοντας το δρόμο στον Έλληνα Δάσκαλο, που μ' άνοιχτά τά μάτια της ψυχής του θα προχωρήσει στο δημιουργικό έργο του. Αύτη είνε ή θέση του Δασκάλου στο έργο της λαϊκής μόρφωσης: θέση συνειδητού εργάτη εργαζόμενου μέσα στο πλαίσιο των νόμων και των γενικών παιδαγωγικών και ψυχολογικών νόμων με αυτότέλεια δημιουργική, θέση δασκάλου, που να μη δέχεται παθητικά κάθε ιδέα, αλλά να προσπαθεί να την άρρομειώνει πριν την εφαρμοσεί παίρνοντας θέση στην πρωτοπορία της κάθε μεταρρυθμιστικής προσπάθειας.

Αύτη ή θέση του δασκάλου παραγνωρίστηκε ως τώρα, όπως μάς δείχνει ή πείρα, από δλους τους παράγοντες που θέλησαν το δασκαλο υποσυνείδητο δρ-

"ΔΙΔΑΣΚΑΛΙΚΟΝ ΒΗΜΑ,,
ΕΠΙΣΗΜΟΝ ΟΡΓΑΝΟΝ ΤΗΣ ΔΙΔΑΣΚ. ΟΜΟΣΠΟΝΔΙΑΣ

Εκδίδεται κατά Κυριακήν

"DIDASCALICON VIMA,,
(TRIBUNE D' INSTITUTEURES)
Organe officiel de la Fédération
d' Enseignement de Grèce
Bureaux: 27a, rue Delligeorgi Athènes

Συνδρομή Έτησια δραχ. 40
Διά τὸ ἔξωτερον » 85

Ἐπιστολαί, καὶ ἐμβάσματα πρὸς :

"Διδασκαλικὸν Βῆμα,,
Δελφινώρην, 27α Ἀθῆνας

Ἄγγελοι—Καταχωρήσεις 8 δρα. ὁ στίχος.

γανο ἀνίκανο γιά αὐτοτελῆ καὶ δημιουργική δράση. Γιατί δὲ μπορεί νὰ χαρακτηριστη ἄλλωθ, παρά παραγνώριση τῆς θέσης τοῦ Δασκάλου, ἢ ἀδιαφορία ἔλων γιά τὴν ἐξόφωση τοῦ δασκάλου καὶ τὴν ἴθική καὶ οἰκονομική ἀποκατάστασή του, ἢ ὅποια ἀδιαφορία ἔχει μεταβάλει τὸ Δασκαλικὸ ἐπάγγελμα σὲ καταφύγιο, σὲ ἔπεισ ὁ κάθε χρεωκοπημένος στὴ ζωὴ μπορεί νὰ βρῆ στέγη ἐφοδιασμένος μ' ἓνα ἀμφίβολος πολλές φορές γνησιότητας χαρτί καὶ δυὸ τυχαίους μάρτυρας. Δὲ μπορεί παρά παραγνώριση τῆς θέσης τοῦ δασκάλου νὰ εἶνε ἡ προσπάθεια τῆς Πολιτείας νὰ ἰσοσκελίσει τὸν προϋπολογισμό τῆς ἀφήνοντας τὸ δάσκαλο νηστικό καὶ γυμνὸ, ἐπιμένοντας σὲ νὰ τὸν κρατᾶει μέσα σὲ μαρτύριο μιάς ζωῆς ὄχι ἀνθρώπινης. Παραγνώριση τῆς θέσης τοῦ δασκάλου εἶνε καὶ ἡ ἀδιαφορία τῶν Παιδαγωγῶν μας ἔλων τῶν καιρῶν καὶ ἔλων τῶν περιστάσεων, οἱ ὅποιοι κατὰ δὲ φύσιν σὲ τὸ Κράτος μὲ τὸ κῆρος ποῦ τοὺς εἶδνε ἡ Ἐπιστήμη, πολλές φορές δὲ καὶ οἱ ἐξαιρετικές θέσεις, ποῦ εἶχαν σὲ ὑπουργεῖο, ὅτι, ἂν θέλει ἡ Πολιτεία νὰ δημιουργήσει λαϊκὸ Σχολεῖο, πρέπει, εἶνε ἀπόλυτη ἀνάγκη, νὰ σηκωθῆ ἀπὸ τὴν ἑλπίδα τοῦ δασκάλου ἢ σκληρῆ ἀδικία, νὰ ἀποκαταστήσει παραλόντας ἔλη του τὴν ἐξουσίαν καὶ κἀνοντάς τον ἀνίκανο νὰ ἐργασθῆ ἀποτελεσματικὰ γιά τὴν ἐξουχρήτηση τοῦ ἰδανικοῦ τῆς λαϊκῆς μόρφωσης. "Ολοὶ ἔμειναν ἀδιάφοροι μεροσὰ στὴν ἀγωνία τοῦ δασκάλου, ποῦ πιστεύοντας ἐπίστατες βεβαίως ὄχι τὴν ὥρα μῆνης περιμένει τὸ λυτρωσὸ τοῦ ἀπὸ τῆς δυστυχίας. Ἄν ἔλοι ὁ Παιδαγωγὸς μὲ τὸ μεγάλο κῆρος τοὺς ὑπεστήριζαν τὸ δίκιο τοῦ δασκάλου, τὸ ζήτημα τῆς ἀποκατάστασής του θὰ ἦταν τώρα λυμένο. Ἀλλὰ ὅτι θέλησαν νὰ σκαφτοῦν σκαδὰ πὼς ἔλεος τοὺς οἱ προσπάθειες, τίς ὅποιες κἀνένας δὲ μπορεί ν' ἀμφισβητήση, γιά τὴν ἐπιστημονική κατάρτηση τῶν δασκάλων καὶ τὴν προσαρμογὴ τοῦ Ἐκπαιδευτικοῦ Συστήματος στὶς πραγματικές ἀνάγκες τῆς Ἐκπαίδευσης κἀνε χαμένες ἐξακολουθητικά, ὅσο δὲν ἐξασφαλίζονται σὲ δάσκαλο οἱ ἔροι μιάς ἀνθρώπινης ζωῆς.

Τῆ θέσις ὅμως τοῦ δασκάλου παραγνώρισαν δυστυχῶς καὶ κἀποσοοὶ δασκάλου ἔχοντας τὴν περιεργὴ ἰδέα πὼς ὁ δάσκαλος δὲ μπορεί νάχει γνῶμην γιά τὰ μελλοντικά προβλήματα τῆς ἐκπαίδευσης· καὶ ἔτσι, νὰ τὴν κανονίζῃ σύμφωνα μὲ τίς περιστάσεις, ὅπως ἡ σαλαμάντρα κανονίζει τὸ χρώμα τῆς σύμφωνα μὲ τίς καιρικές μεταβολές.

Ἡ Ἡ'. Γενικὴ Συνέλευσις τοῦ Ἀπρίλιου πρέπει νὰ βροντοφωνήσῃ σ' ἔλεος τίς διεσθύνουσες, ὅτι πρέπει ν' ἀναγνωριστῆ ἡ θέση τοῦ δασκάλου σὲ ἔργο τῆς λαϊκῆς

μόρφωσης. Οἱ δασκάλου ἔλοι πρέπει ν' ἀποκτήσουν συναίσθησι τοῦ ρόλου, ποῦ ἔχουν νὰ παίξουν μέσα στὴν μορφωτικὸ ἀγῶνα καὶ νὰ προχωρήσουν ἀφοδὰ χωρὶς ἐπικίνδυνες συναλλαγές σὲ δημιουργικὸ ἔργο τοὺς, καρτερικῶς πρωτοπόροι στὴ δημιουργία τοῦ καλλίτερου μέλλοντος τοῦ ἔθνους. Ἡ Πολιτεία ἔχει καθῆκον νὰ μᾶς ἐξασφαλίσῃ τίς προϋποθέσεις τῆς δράσης μας αὐτῆς βγαζόντάς μας ἀπὸ τὸ οἰκονομικὸ ἀδιέξοδο. Δὲ ζητοῦμε ρουσφέτι ἢ ἔλεημοσύνη. Τὸ δίκιο μας ζητοῦμε σὲν ἄνθρωποι, ποῦ μὲ αὐτοθυσία ὑπηρετοῦμε τὴν Πατρίδα καὶ ποῦ ἔχουμε τίς ἴδιες ἀνάγκες καὶ τὰ δικαιώματα μὲ τοὺς ἄλλους ὁπολλήλους. Κἀνένας μὲ μπορεί νὰ ἀμφισβητήσῃ τὸ δίκιο μας. Οἱ Παιδαγωγοί, ὅποιαδήποτε θέση κι' ἂν κατέχουν, ἄς ὑποστηρίξουν τὸ δίκιο μας. "Όταν ὁ Ἑλληνας Δάσκαλος, ὁ μαρτυρικός αὐτὸς ἐργάτης τῆς λαϊκῆς Μόρφωσης ἐλευτερωθῆ ἀπὸ τὰ δεσμὰ τῆς δυστυχίας, ὅτι ἔχει λιγώτερη ἀνάγκην τῶν μεταφράσεων Γερμανῶν καὶ Ἑλβετῶν δασκάλων, ποῦ τοὺς παρουσιάζονται ἀπὸ διάφορους παιδαγωγούς, Πρέπει νὰ καταλάβουμε ἔλοι πὼς ἔχουμε ἀνάγκη ἀπὸ Ἑλληνικὴ Παιδαγωγικὴ Καὶ στὴ δημιουργία αὐτῆς τῆς Παιδαγωγικῆς εἶνε ἀπαραίτητη ἡ συμβολὴ τοῦ Ἑλληνα Δασκάλου, ποῦ αὐτὸς περισσότερο ἀπὸ κάθε ἄλλον εἶνε σὲ θέση νὰ μελετήσῃ τὴν ἑλληνικὴ ψυχροσύνησση τὴν ψυχὴ τοῦ ἑλληνοπούλου. Μὰ πρῶτα ἀπ' ὅλα πρέπει νὰ ἐλευτερωθῆ ὁ Δάσκαλος ἀπὸ τὰ δεσμὰ του, ποῦ τὴν ἔμπειρο νὰ κινήσῃ. Αὐτὸ πρέπει νὰ εἶνε τὸ βροντοφῶντομα τῆς Ἡ'. Γενικῆς Συνέλευσης.

Βασίλης Παπᾶς

"ΕΘΝΙΚΗ ΑΓΩΓΗ,,
ΑΡΙΣΤΟΤΕΛΗΣ ΤΑΜΠΑΚΟΠΟΥΛΟΥ & Α. ΡΑΛΛΗ
ΔΡΧ. 50

Θὰ ἐκδοθῆ περὶ τὸ τέλος τοῦ μηνὸς Ἀπριλίου συναχθεῖσα ἐπὶ τῆ βάσει τοῦ πνεύματος τῆς Ἐγκυκλίου τοῦ ὑπουργείου τῆς Παιδείας. Ἐξάγει τὸν διδάσκαλον ἀπὸ τὴν ἀμνηχανία τῆς ἐξουχρέσεως τοῦ ὄλικοῦ τοῦ ὑποχρεωτικῶ τούτου μαθήματος. Προσφέρει κατὰ τρόπον ἐπαγωγικῶτατον ὄλο τὸ ἀπάνθισμα τῶν ἀνθρωπιστικῶν μαθημάτων, μὴ παραλείπουσα καὶ ὀδηγίας ἀκόμη εἰς τοὺς διδασκάλους πὼς θὰ διδάξωσι τὸ μάθημα. Ἡ κεντρικὴ γραμμὴ ἢ ὅποια διέπει ἔλον τὸ ἔργον ἀποβλέπει εἰς τὸν ἀπώτερον μορφωτικὸν σκοπὸν τοῦ σχολείου. Θὰ διδάξῃ σὲν Ἑλληνόπαιδα τὰς οἰκονομικὰς καὶ θρησκευτικὰς παραδόσεις τῆς Ἑλληνικῆς Πατρίδος διὰ μέσον τῶν αἰῶνων καὶ δ' ἀ καταλλήλων διδρυμάτων θὰ ὑποδείξῃ τὰς ὁδοὺς πρὸς τὴν νέαν Ἑλληνικὴν Ἀναγέννησιν.

ΔΗΛΩΣΙΣ

Κατόπιν παρακλήσεων πολλῶν συναδέλφων ἢ ΕΘΝΙΚΗ ΑΓΩΓΗ τὴν ὅποιαν ἀναγγεῖλαμεν ὅτι ἐκδίδομεν κατὰ τεύχη θὰ ἐκδοθῆ εἰς ὄλοκληρον τόμον κατὰ τὰ τέλη τοῦ μηνὸς Ἀπριλίου.

Α. ΡΑΛΛΗΣ καὶ Σία

Ἡ πειθαρχία στὶς ἀποφάσεις τῶν συλλόγων καὶ τῆς Ὀμοσπονδίας εἶνε ὁ πρῶτος ὁρος γιά τὴν ἐπιτυχὴ ὁργανώσεως καὶ τὴν ἐπιτυχία τῶν ἀγῶνων τῆς.

ΑΙ ΨΗΦΟΙ ΤΩΝ ΣΥΛΛΟΓΩΝ ΚΑΤΑ ΤΗΝ Ἡ' ΓΕΝ. ΣΥΝΕΛΕΥΣΙΝ

Ἡ Διοικήσις δημοσιεύει σήμερον κατὰ τὴν Ἡ' γεν. συνέλευσιν οἱ περιφερειακοὶ σύλλογοι οἱ ἀπληρώσαντες τὰς ὑποχρεώσεις τῶν κατὰ τὸ καταστηθὸν πρὸς τὴν Ὀμοσπονδίαν :

Σύλλογοι	Ἀριθμὸς Ψήφων
Ἀνασελίτσης	7
Ἀργολίδος	8
Ἄρτης	3
Γορτυνίας	5
Γενιτσῶν	5
Ἐδρυτανίας	7
Ζηγορίου	4
Ἡρακλείου.	4
Θεσσαλονίκης (νέος)	7
Θηβῶν	7
Ἰωαννίνων	7
Ἰκαρίας	3
Καβάλλας	10
Κερκύρας	5
Κεφαλληνίας	9
Κιλίκης	7
Κοζάνης	12
Κομοτινῆς	2
Κονίτιος	5
Λαγκαδῶν	7
Μεσογείων	5
Μυτιλήνης	10
Πειραιῶς	9
Πρεβέζης	4
Ρεθύμνου	6
Σίμου	9
Σιδηροκάστρου	7
Σερρών	5
Σουφλίου	6
Σόφου	6
Τρικκαίων	8
Χανίων	8

Αἱ ψήφοι τῶν συλλόγων Ἀλεξανδρουπόλεως, Δράμας, Ζακύνθου, Κορινθίας, Λαρίσης, Λευκάδος, Μεγάρων, Μεραμβίου, Νάξου, Πωγωνίου, Σφακίων, Χαλκιδικῆς, Χαλκίδος, Χίου δὲν καθωρίσθησαν διότι δὲν ἐστάλησαν πρὸς τὴν Διοικήσιν οἱ πίνακες τῶν μελῶν διὰ τὰ ἐμβασθίντα ποσά.

ΥΠΕΡ

ΤΗΣ ΑΕΡΟΠΟΡΙΚΗΣ ΑΜΥΝΗΣ

Δημοτ. σχολεῖον Παναγίας Θεῖου ἐκ σχολ. ἐστῆς δραχ. 92.
Δημοτ. σχολεῖον Μανθείας - Σουφλίου ἐκ σχολικῆς ἐστῆς δραχ. 2.000
Υ. Γ. Διὰ τὴν ἐπιτυχίαν τῆς ἐστῆς φιλοτιμίας ἐργασθῆ ἐκτὸς τοῦ διδασκάλ. Κ. Κουραντζῆ καὶ ἡ σχολικὴ ἐπιτροπὴ ἀποτελουμένη ἐκ τῶν κ. κ. Ἀ. Καβαζίδου, Χ. Καλιτσίου, Δ. Ζησιδίου καὶ Κ. Μαυρίδου.

ΠΕΝΘΗ

Ἀπέθανε καὶ ἐκηδεύθη ἐν Χίῳ δασκάναις τῶν ἐκεί ἐτημῶν ὁ συναδέλφος Κλήμης Ἰατριδῆς.
Τὸ «Δ. Βῆμα» συλλυπεῖται τὴν οἰογένειαν του καὶ συγγαίρει τοὺς συναδέλφους Χίου τόσον διὰ τὴν φροντίδα τῆς κηδείας του ὅσον καὶ διὰ τὸ ἐκ 5.000 δραχ. βοηθῆμα τοὺς πρὸς τὴν οἰογένειαν τοῦ μεταστάντος.
Ὁ συναδέλφος Λούκας - Δωρίδος Σεν. Στυλιανὸς ἐτελεύτησε τὸν βίον τὴν 19ην Μαρτίου ἔ. ἔ. Τὸ «Δ. Βῆμα» συλλυπεῖται τὴν οἰογένειάν του.

